

ראש השנה

כפרי עץ חיים ומשנת חסידים, וכמקומות אלו לא הובא ע"ד אמירת מזמור מז: ואילו ענין אמירת מזמור מז מקורו בסידור הארז"ל, אבל שם (אף שהובאו הכוונות לתקיעת שופר) לא נמצא כלום ע"ד ההכנה לתק"ש – „אחר קריאת התורה יכין עצמו לתקוע בשופר“.

וצ"ע, מדוע סתם אדמו"ר הזקן „יכין עצמו לתקוע בשופר“, מבלי לפרש אפוא ההכנה.

והנה בפע"ח ומשנת חסידים שם ממשיך „יכין עצמו כו' לתקוע בשופר“ לעורר הזעיר אנפין כו', ומפרט הכוונה הכללית (ע"ד הסוד) של תק"ש, שמזה מובן, שההכנה „יכין עצמו“ שייכת לכוונת דתק"ש, שצריך להכין את עצמו באופן שע"י תק"ש וכוונות שלו יתעורר הז"א כו'.

ואם הטעם שלא העתיק אדמו"ר הזקן כוונות תק"ש בסידור, הוא כמנהגו בסיפורו בכלל שלא העתיק כוונות הארז"ל, לפי שאינם דבר השווה לכל נפש – לא

א. כתב רבינו הזקן בסידורו ב„סדר תקיעות“: „אחר קריאת התורה יכין עצמו לתקוע בשופר ויאמר: קאפיטיל זה [מזמור מז שבתהלים] ז' פעמים“.

ובפשטות אומר כאן אדמו"ר הזקן ב' ענינים שונים: (א) „יכין עצמו לתקוע בשופר“: (ב) „יאמר קאפיטיל זה ז' פעמים“.

ובפרט שמקורם של שני הענינים הוא בב' מקומות שונים, דמ"ש „אחר קריאת התורה יכין עצמו לתקוע בשופר“ מקורו

(1) לכאורה צ"ע מאי קמ"ל. ודוחק לומר ששולל בזה המנהג (הובא בכרכי אורח ר"ס תקפת, ועוד) שתקועין בבוקר קודם התפלה, או ששולל סברא לתקוע קודם קה"ת מצד זריזין מקדימין כו' (אף שאין מקדימין אותה קודם התפלה – ראה תוס' ר"ה לב, ב) – שהרי „המנהג הפשוט“ לתקוע אחר קה"ת (רמב"ם הל' שופר פ"ג ה"י. ובמגיד משנה שם „בכל השולס“). ובכל אופן, שלילת סברא זו אין מקומה בסידור.

וי"ל שמרמז על השייכות דתק"ש לענין מ"ת, כמ"ש הרס"ג (הובא באבודרהם) שזהו א' מהטעמים דתק"ש, לזכור קול השופר דמ"ת (וכפי שאומרים בפסוקי שופרות). וי"ל דזהו טעם המנהג (רמ"א ואדה"ז) אורח סתקפיה ס"א (ס"ג) לתקוע „על הבימה במקום שקורין“.

(2) צ"ע, דמשמע שרק בעל התקוע אומר, כהתחלת הלשון „יכין עצמו לתקוע בשופר ויאמר כו'“, ובפרט שגבי אמירת שש הפסוקים מדייק „התקוע מתחיל וגם הקהל יאמרו כו'“. והוא היפר הפשט לומר ד„יכין עצמו לתקוע בשופר“ קאי גם על כארי"א מהשומעים!

(*) משא"כ בסי' הארז"ל שליחא שם ההקדמה „יכין עצמו כו'“, וגם הלשון שם „צריך לומר“ (לא „יאמר“), ואולי בדוחק יש לפרשו דקאי על כארי"א.

- (3) דפוס דובראווא ריש שער השופר (שער כו) – כצוין ב„שער הכולל“ דלקמן הערה 9. – ובדפוס קארעץ שנדפס צילום ממנו ליחא.
- (4) מס' ר"ה פ"ג מא. – ולהעיר, שלשון אדה"ז היא לשון המ"ח (משא"כ בפע"ח שם הוא בשינויים קלים).
- (5) להעיר ממס' סופרים (פ"ט ה"ב) „ובר"ה אומר כל העמים תקעו כף“, אבל שם קאי על שיר של יום (ע"ד שיר הלויים בביהמ"ק) – ראה נחלת יעקב שם (ושם רפ"ח) – ולא בקשר עם תקיעת שופר.
- (6) ראה „שער הכולל“ לאאזמז"ר בהקדמתו.

מתקין הדינים והגבורות דשם אלקים".
ונמצא, שאמירת מזמור זה ז' פעמים היא
מהכוונות דתק"ש.

ויש להוסיף ביאור בזה, בהקדם ענין
כללי בשייכות לסידור אדמו"ר הזקן,
דאף שקבע את נוסח התפלה ע"פ כוונות
האריז"ל, שיהי מדויק כפי היוצא ע"פ
קבלה (נוסף לזה שיהי מכוון גם ע"פ
הדקדוק והלשון)¹³, מ"מ לא העתיק ב'
סידורו הכוונות עצמן, לפי שאינו דבר
השייך לכל נפש כנ"ל.

בכלל משמע, שענין הכוונות שייך רק
ליחידי סגולה (היודעים לכוון כוונות
אלו), אבל יותר נראה לומר, דזה גופא ש'
אדמו"ר הזקן קבע נוסח התפלה (שהוא
נוסח שווה לכל נפש) מכוון ע"פ כוונות
האריז"ל, הוא לפי שע"י עצם התפלה
בנוסח זה (גם ע"י אותם שאינם יודעים
מענין הכוונות) נפעלים בפועל ההמ'
שכות וכו' שבכוונות האריז"ל¹⁴.

ומטעם זה גופא תיקן אדמו"ר הזקן
נוסח תפלה המיוסד על כוונות האריז"ל,
כדי שכל ישראל יהיו שייכים לענין כוונ'
נות אלו.

וי"ל שהוא ע"ד מ"ש אדמו"ר הזקן
בהל' ת"ת שלו¹⁵ לענין לימוד חלק הסוד

הו"ל להעתיק גם תחלת ל' הפע"ת ומ"ח
"יכין עצמו"; ואם ס"ל שבגי תק"ש היו
יוצא מן הכלל והכוונות דתק"ש שייכות
לכל נפש, הו"ל להעתיק הכוונות (בכל'
לות, עכ"פ) בפירוש (ע"ד שמצינו בהגדה
של פסח, שהעתיק הכוונות דשפיכת היין
באמירת המכות כו").

ב. והנה אדמו"ר בספרו "שער ה'
כולל" (על סידור אדה"ז) פי', דמ"ש
אדמו"ר הזקן "יכין עצמו לתקוע בשופר
ויאמר כו" – "ההכנה היא [בזה גופא]
שיאמר זה המזמור ז' פעמים" [היינו שהר'
(ד"ריאמר) היא ו' הפירוש]. כי טעם אמר'
רת מזמור זה הוא לפי שע"ז מהפכין
מדת הדין למדת הרחמים (כמבואר ב'
סידור האריז"ל שם, ומיוסד על דברי
המדרש¹⁶), והיא פעולת תק"ש, כמבואר
בפע"ח¹⁷ שע"י השופר "מתעלין ומת'

— וראה מג"א ר"ס צח (ובאל"י רבה שם סק"א). אבל
להעיר, שאדה"ז לא הביאו בשולחנו שם.

(7) ובפרט דמ"ש "יכין עצמו" קאי בפשטות על
הבעל תוקע, והרי "ראוי ליתן לתקוע לצדיק והגון"
(שור' אדה"ז אורח סתקפ"ה ס"ג). ובס"י האריז"ל
(קול יעקב) "צריך להדר אחר תוקע היודע כוונות
השייכים לתק"ש". וראה מטה אפרים שם. ולהעיר
גם מפע"ח שם (ועוד) "סוד השופר צריך לידע מי
הוא התוקע כו".

ולהעיר שאדה"ז העתיק בסידורו ה"הי רצון"
(לבעל תוקע) קודם תקיעות (שמקורו בפע"ח (הנ"ל
הערה 3) שם, וסידור האריז"ל במקומו). אלא
שהביא ג"כ ה"הי רצון" שאחרי תקיעות, שכל
הקהל נוהגים לאמרו.

(8) וראה שער הכולל פמ"ח ס"ק לג. הגש"פ
עם לקוטי טעמים ומנהגים במקומו.

(9) פמ"ג סק"א.

(10) מדרש תהלים במקומו. ועוד. הובא ב'
שער הכולל שם.

(11) שער השופר שם.

(12) ל' שער הכולל שם.

(13) ראה ככ"ו הסכמת המהרי"ל (אחי אדה"ז)
לסידור אדה"ז (בסידור עם דא"ח הוצאת קה"ת –
שכנ, ב). הקדמת שער הכולל. ועוד.

(14) כדמשמע ממש כ"ק אדמו"ר מהורש"ב
נ"ע (אגרות קודש שלו ח"א ע' יז"ח), דאין לומר
שאדה"ז השמיט דברים הנמצאים בפע"ח כו' לפי
שאינם שייכים רק ליודעים ועוסקים בחכמת
הקבלה. ע"ש. ושם, שאפילו כולנו חכמים כולנו
יודעים את הקבלה צריכים אנו להתפלל כמצווה
עלינו כנוסח רבינו הגדול ז"ל, עליו אין להוסיף
וממנו אין לגרוע כו".

(15) פ"א ס"ד.

„יאמר קאפיטל זה ז' פעמים, ולמה הק' דים להעתיק ממ"א „יכין עצמו?"

ואף את"ל שבלשון זו מודגש שע"י אמירת המזמור נפעל ענין הכוונות ד-תק"ש (כנ"ל) — למאי נפק"מ הדגשה זו בסידור השווה לכל נפש? והרי לא מצינו במקומות אחרים בסידור שאדמור"ר הזקן ירמז כיצד נפעלים הענינים שבכוונות, ורק קבע נוסח התפלה בהתאם לזה.

ומסתבר לומר, דמ"ש אדמור"ר הזקן בלשון סתמי „יכין עצמו", אין כוונתו ל-הכנה השייכת לכוונות דתק"ש שבפע"ח ומשנת חסידים (שלא העתיקו בסידורו), אלא כפשטות הלשון, שהבעל חוקע צריך להכין את עצמו לתק"ש, וכמובא גם במטה אפריסקי ע"ד המנהג לעשות „הכנה רבה" לתק"ש. ולא פירט אדמור"ר הזקן שום הכנה פרטית, כיון שאינו דבר ה-שווה לכל נפש, דישי ריבוי אופנים ש-יכולתם לעורר את האדם ולהכינו לתק"ש (וכפי שהובאו כמה מהם במטה אפרים שם), וכל חד וחד לפום שיעורא דילי צריך להכין את עצמו לתק"ש.

ד. אלא שעדיין אין זה מתרץ השאלה — מדוע רק הכא גבי מצות תק"ש כ' אדה"ז שצריכים להכין את עצמו לקיום המצוה? והרי כל קיום כל מצוה כדבעי הוא כשהוא בכוונה הראוי (דמצוה בלי כוונה היא כגוף בלי נשמה²⁰), ומ"מ לא מצינו שאדה"ז יכתוב בסידורו גבי עוד מצות שהובאו בסידור (כמו ציצית, תפילין, נטילת לולב ועוד) שהאדם צריך להכין את עצמו קודם עשיית המצוה.

שבתורה, „שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כו' צריך לבוא בגלגול עד שישגי וידע כל מה שאפשר לנשמתו להשיג מידיעת התורה הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות", היינו שכל נפש צריכה לעסוק בהשגת סודות התורה — דמעיין זה ואולי ביתר שאת הוא בענין כוונות התפלה ע"ד הסוד, שהן שייכות לכל נפש, אלא שרוב הצבור (ש-אין יודעים לכיון הכוונות בפועל) שייכים רק לה„נפעל", שע"י התפלה בנוסח זה נפעלים הענינים. ויודעים דברי כ"ק מו"ח אדמור"ר²¹, „ידוע ומקובל . . . אשר אלו שאין דעתם יפה לכוון מפני העדר הידיעה כו' מספיק שיכוונו כוונה כללית: להיות תפלתו נשמעת לפניו ית' עם כל הכוונות המבוארות בספרי קבלה".

ועד"ז הוא בענין הכוונות דתק"ש, שהן שייכות לכל נפש, אלא שפעולת הענינים — לרוב הציבורי (שאינן יודעים לכוון כל הכוונות²²) היא ע"י אמירת מזמור מז שבתהלים ז' פעמים.

ג. אבל קשה לפרש כן כוונת אדמור"ר הזקן, כי: (א) פשטות הלשון „יכין כו' ויאמר", משמע שהם ב' ענינים. (ב) ועיקר: כיון שלפי הנ"ל אין כאן הכנה מלבד אמירת מזמור מז ז' פעמים — לא הול"ל אלא העיקר בנוגע למעשה —

(16) „היום יום" י"א אדר (והוא מאגרות קודש של ח"ג ע' קמד. ע"ש).
(17) ראה גם שליה מס' תמיד עניני תפלה (רנא, ב בהגה"ה ד"ה על חוט). ועוד.
(18) כולל כמה מבעלי חוקט שאינם שייכים לכיון כוונות השופר ע"ד הסוד.

(19) משא"כ אלה שיודעים לכיון, צריכים לכיון בפועל כדי שיפעלו כו' — ראה „היום יום" ב' תשרי (לענין אמירת אנא בכה קודם תק"ש). ולהעיר מאגרות קודש אדמור"ר האמצעי (ע' רס"ז).

(20) ס"י תקפה.

(21) תניא פל"ח (ג, א), ושם „תפלה או שאר ברכה, ולהלן שם (נא, א), „וכוונת המצות . . . שהיא כנשמה לגוף".

ה. ויש לומר הביאור בזה, בהקדם תמי' כללית בסידור אדה"ז: בס' קבלה איתא שקודם כל מצוה צריכים לומר „לשם יחוד קוב"ה ושכינתו"²⁶, ובכמה סידורים הובא נוסח זה לפני קיום כמה מצות. ומצינו בזה דבר פלא בסידור אדה"ז, שלא קבע לומר „לשם יחוד" לפני קיום מצוה (כפי שמצינו בהמצוות ש' הובאו בסידור), אבל לאידך קבע לאומרו בכל יום בתפלה קודם ברוך שאמר.

ומבואר בזה²⁷, ד„אנחנו אומרים לשם יחוד קודם התפלה ויוצאים בזה על כל היום בקיום המצות כו"²⁸.

אבל עדיין דורש ביאור: אם זוהי הנהגה השייכת לכל אדם, למה לא קבע לאומרו קודם עשיית כל מצוה, ואם אינו דבר השווה לכל נפש, אמאי קבעו לפני ברוך שאמר?²⁹

וי"ל עפמשנ"ת לעיל (סעיף ב), דב- עצם ס"ל לאדה"ז שענין הכוונות (גם) ע"ד הסוד שייך לכל נפש, אלא שזהו רק בנוגע לה„נפעל", שלכל נפש ניתן הכח לפעול את הענינים וההמשכות המפור-

לכאורה יש לבאר זה ע"פ מ"ש הרמב"ם²², ד„אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עוררו ישנים משנתכם כו' וחפשו במע' שיכם וחזרו בתשובה כו'", דלכאורה יש לדייק, אמאי הביא הרמב"ם דברי אגדה אלה בספר הי"ד שהוא ספר הלכה? ומש' מע לכאורה, ש„רמז" זה נוגע להלכה, דאין תקיעת שופר רק מצוה שבמעשה (שמיעת קול שופר) אלא גם מצוה שבלב, שקול השופר צריך לעורר את האדם לתשובה, ומבלי זה חסר בעצם קיום המצוה [וע"ד (ולא ממש) דברי הב"ח²³ הידועים לענין ציצית תפילין וסוכה, ש' קיום מצות אלו תלוי גם בכוונתן]²⁴, ומהאי טעמא כ' אדה"ז שצריך להכין עצמו לתק"ש, כיון שבלי זה חסר בעצם קיום המצוה.

אבל דוחק לפרש כן, כי לא מצינו בספרי הפוסקים שבלי כוונה והתעוררות תשובה²⁵ חסר בקיום מצות תקיעת שופר, וגם ברמב"ם קשה לפרש כן, דא"כ ה"ל להביא ענין זה בהל' שופר. ומזה שהביאו רק בהל' תשובה ולא בהל' שופר מוכח שאין „רמז" זה חלק מקיום מצות שו-
פר²⁶.

(26) כ"ה בלקו"ת ואתחנן ט, סע"א. ר"ה נה, ג. וראה פנ"ח שער הזמירות ספ"ה. ס' הליקוטים ס"פ ראה. שער רה"ק (בדפוס ירושלים, תער"ב - יב, ב). כסא מלך להקדמת ת"ז ד"ה ואי תימרו. ועוד - ראה הנסמך בסה"מ מלוקט ח"ב ע' פב הערה 60. (27) סה"מ תרנ"ז ע' קצח. ועד"ז בסה"מ עטר"ת ע' תקיח.

(28) ולהעיר ממשנ"ת במ"א (לקו"ש שם ע' 1128 ואילך) בטעם שבכמה מצות א"צ כוונה, גם כוונה לצאת י"ח (ראה שו"ע אדה"ז א"ח סתע"ה סכ"ח. ועוד), כי הכוונה בתחילת היום, „לעשות רצון אביך שבשמים" נמשכת על הפעולות דכל היום כולו. ע"ש.

(29) וראה השק"ט בשער הכולל פ"ו סק"ב.

(22) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(23) לטאו"ח ס"ח, סתרכ"ה.

(24) להעיר מל' הש"ס (ר"ה) כת, ריש ע"ב).

„אבל הכא זכרון חרונה כתיב", ובר"ח שם (וראה גם רמב"ן במלחמות שם, ועוד), „הכא בענין תקיעות כוונת הלב בעיני". ומשמע דענין הכוונה בתק"ש הוא יותר מהא דמצות בכלל צריכות כוונה.

(25) משא"כ הכוונה לצאת י"ח - רמב"ם הל'

שופר פ"ב ה"ד. טושו"ע א"ח סתקפ"ט ס"ח. שו"ע אדה"ז שם ס"ה ואילך.

(26) וראה לקו"ש ח"ד ע' 1355 בהערה.

שבתחילת השנה דרוש ענין ההכנה, ועי' נמשך ג"כ לכל השנה כולה.

דהנה מבואר בכ"מ, דתק"ש היא מצוה כללית הנוגעת לעבודת האדם במשך כל השנה כולה, דראש השנה נקרא „ראש“ (ולא תחילת השנה) לפי שהוא כמו ראש המנהיג את הגוף כולו³², וכך עבודת ה' אדם במשך הזמן דראש השנה משפיעה על עבודתו במשך כל השנה כולה. ובזה גופא הרי „מצות היום בשופר“³³, שהיא היא המצוה (והעבודה) העיקרית דראש השנה. ולכן אף שענין הכוונה והכנה בכל מצוה אינו דבר השווה לכל נפש, מ"מ, גבי תקיעת שופר שהיא בגדר „ראש“ לכל השנה כולה, צ"ל ההכנה בגלוי אצל כל ישראלי.

ועפ"י יש לפרש בעומק יותר לשון אדה"ז „יכין עצמו לתקוע בשופר“, ולא פירט במה היא ההכנה – שאין זה רק לפי שזה תלוי בכל חד וחד לפום שיעורא דיילי (כנ"ל סעיף ג), אלא מפני שזהו בהתאם לתוכן העבודה דתקיעת שופר, שהיא העבודה הראשונה בתור „ראש“ לעבודת האדם במשך כל השנה כולה. שתוכן „ראשית“ זו היא – קבלת עול מלכות שמים, קבלת עול כללי³⁴, והיינו שאין עבודת היום רק קבלת החלטות טובות לשפר את עצמו בענינים פרטיים

רשים בכוונות המצות, אף שמעשה ה' כוונות אינו דבר השווה לכל נפש.

ועפ"י נראה לומר עוד, שס"ל לאדה"ז שצריך אדם לומר „לשם יחוד“ עכ"פ פעם אחת בכל יום, כדי לפעול „יחוד קובי“ ושכינתי³⁵ בקיום כל מצוה ומצוה במשך כל היום כולו. דאף שאינו דבר השווה לכל נפש לכיין „לשם יחוד כו“ בקיום כל מצוה ומצוה במשך כל היום כולו, מ"מ, בידו של כאריא לכיין זה (עכ"פ כל חד וחד לפום שיעורא דיילי³⁶) בשעת התפלה, ואמירה וכוונה זו בתחילת היום היא פעולה נמשכת לכל הדברים הנעשים במשך יום זה, כנ"ל. ולכן קבע לאומרו בתפילת הבוקר, ובזה גופא, ב' תחילת התפלה, קודם ברוך שאמר.

ו. לפי הקדמה זו יש לבאר ג"כ שיטת אדה"ז בענין הכוונות לתק"ש:

מ"ש אדה"ז שצריך להכין את עצמו לתק"ש ולא די בשמיעת קול השופר ל' חוד, מובן, כי בסידור אדה"ז שנקבע ע"ד הסוד, נוגע ביותר ענין ההכנה והכוונה שבמצוות. אלא שכיון שזהו סידור השווה לכל נפש, לכן, גם בענין זה נקט אדה"ז דרך השווה לכל נפש, שלא חייב ענין ההכנה לפני כל מצוה ומצוה אלא רק לפני תקיעת שופר.

דכשם שהוא בנוגע לכל יום ויום, שאדה"ז קבע לומר „לשם יחוד“ פ"א ב' תחילת היום, הפועל על כל היום כולו כנ"ל, מעין זה הוא לענין כללות השנה כולה, שבמצוה כללית זו דתקיעת שופר³⁷

תק"ש שייד לכוונת „לשם יחוד כו“ שאומרים בכל מצוה. ע"ש.

(32) ראה לקו"ת ר"ה רד"ה תקעו הא'. ועוד. עטרת ראש בתחלתו. ובכ"מ.

(33) משנה ר"ה כה, ב.

(34) אף שפשטות ל' אדה"ז קאי על הבעל חוקע (כנ"ל הערה 2), הרי מובן שגם כאריא צריך להכין עצמו כו' (וראה מטה אפרים שם).

(35) ראה סה"מ תשי"ד ע' 5 ואילך. ובכ"מ.

(30) להעיר מתניא פמ"א (נו, ב ואילך), ואף שלהיות כוונה זו אמיתית כו' מ"מ יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו כו". ע"ש.

(31) ובפרט ע"פ המבואר בלקו"ת ר"ה שם, דההמשכה הכללית דר"ה על כל השנה וענין

בתורה עבודה וגמ"ח, אלא היא מסירה כללית לה' מעומק הנפש. התוכן דתקיעת שופר, הכנה כללית ל-
עבודת השם במשך כל השנה כולה של-
מעלה מפרטים.

(משיחת ש"פ האזינו תשל"א)

וזהו מ"ש אדה"ז „יכין עצמו לתקוע בשופר" ולא כ' שום ענין פרטי, כי זהו כל

לקוטי שיחות

ביאורים
בלקוטי לוי"צ
על אגרת התשובה

אגרת התשובה*

... (ו) מדת מלכותו ית' נקרא בשם דבר ה' . . . ונכללת ונרמזת באות ה"א אחרונה כו" (ואח"כ מפרש דוגמתו בנפש האדם, כדלקמן).

ומבאר אאמו"ר בהערותיו לתניא, דמ"ש אדה"ז (בביאור ההמשכה הנרמזת באות וי"ו דשם הוי") „חסדו וטובו” – „נקט ב' לשונות, חסד וטוב, הוא ההתחלה והסוף, דהששה מדות, שהתחלתן חסד וסופן יסוד הנק' טוב". כלומר: אין ה' כוונה בתיבת „וטובו”, כדמשמע בפשטות, שזהו חלק ופרט במדת החסד, אלא „טו-בר” קאי על מדת היסוד, „הסוף דהששה מדות”.

ולכאורה צריך להבין: אמאי נחית אדה"ז לפרט מדת היסוד בפ"ע, ולא הס' תפק בזה שהיא נכללת ב„שאר מדותיו הקדושות”?

זה שמפרט „מדת חסדו” (ולא כתב סתם „המשכה זו היא ע"י מדותיו הקדושות”), יש לבאר בפשטות, שנקט המדה הראשונה [וע"ד שמצינו לעיל בשער היחוד והאמונה], כשמדבר ע"ד המשכת

א. באגרת התשובה פ"ד מבאר אד-מור"ר הזקן, שמ"ש י „כי חלק הוי' עמו” היינו שבנ"י הם „חלק משם הוי' ב"ה” – דכמו שיש ד' אותיות בשם הוי', שהם הוי"ד ספירות ש„נכללות ונרמזות בשם הוי' ב"ה”, כך יש דוגמת ד' אותיות אלו בכל נפש מישראל – ומבאר בפרטיות איך נכללות ונרמזות הוי"ד ספירות בד' אותיות השם:

„הוי"ד שהיא בחי' נקודה לבד מרמזת לחכמתו ית' . . . ואחר שבאה [הנקודה] לבחי' התפשטות וגילוי ההשגה וההבנה לעלמין סתימין נכללת ונרמזת באות ה"א שיש לה בחי' התפשטות לרוחב המורה ומרמז על הרחבת הביאור וההבנה וגם לאורך המורה על בחי' ההמשכה וההשפעה מלמעלה למטה לעלמין סתימין. ואח"כ כשנמשכת המשכה והשפעה זו יותר למטה לעלמין דאתגליין, וכמו ה' אדם שרוצה לגלות חכמתו לאחרים ע"י דיבורו עד"מ, נכללת ונרמזת המשכה זו באותיות ו"ה, כי הוי"ו מורה על ההמשכה מלמעלה למטה, וגם המשכה זו היא ע"י מדת חסדו וטובו ושאר מדותיו ה' קדושות הנכללות בדרך כלל במספר שש

(4) לקוטי לוי"צ על תניא – ריש ע' ל.

(5) „כמ"ש (ישעי' ג, י) אמרו צדיק כי טוב וצדיק הוא יסוד” (לקוטי לוי"צ שם, ומסיים: „בקר דאברהם ובקר דיוסף ביוזק פ' בלק דר"ד ועיין כביאורי הזהר שם” (לאדמו"ר האמצעי – קט, א ואילך). – וראה לקמן הערה 30).

(6) והרי אח"כ מעתיק (בפירוש) מהפסוק רק „לך הוי' הגדולה” (שכנגד חסד) והשאר מרמז „כרכו”.

(7) פ"ז (פד, סע"א).

(1) האזינו לב, ט.

(2) ל' אדה"ז שם (צג, סע"ב).

(3) שם צד, ריש ע"ב ואילך.

(י) ביאורים בלקוטי לוי"צ על אגה"ח. הביאורים על חמשה קטעים הראשונים שבלקוטי לוי"צ נדפסו בלקו"ש ח"ט נע' 391 ואילך, ולשלימות העניין נדפסו גם להלן בהוספות (בחרגום ללה"ק). המר"ל.

ב. ויש לומר, שבפירוש אאמור"ר (ד' "טובו" כאן קאי על מדת היסוד, ולא שהוא פרט במדת החסד), נרמז תירוץ על תמי' כללית בתוכן הביאור באנה"ת כאן בד' אותיות שם הוי' למעלה ובנפש האדם.

[וכמשנ"ת במ"א ע"ד הערות אאמור"ר אלו – שנרשמו על גליון ספריו בהיותו בגולה, ונכתבו בקיצור נמרץ מפני הצמ- צום בנייר ודיו וכו' – שנוסף על דיוקי הלשונות שנתבארו בהן, הנה בכמה מקומות נרמזו בהן ביאור בתוכן הכללי של הענין].

דהנה בביאור אות וי"ו דשם הוי' כתב אדה"ז, כנ"ל, דקאי על מדותיו ית' [הנכללות . . במספר שש"ה] אבל אח"כ בנפש האדם כתב"י ד"א אותיות וא"י ה"א קאי על "עסק התורה והמצוות בקול ודבור או מעשה" [וא"י – קול ודבור, וה"א – מעשה] ואילו מדות האדם באו כפרט בביאור אות ה"א (ראשונה) שקאי על בינה (התבוננות בגדולתו ית' בהר- חבת הדעת כו') – "שיש לה רוחב, וגם אורך המורה על ההמשכה מלמעלה ל- מטה להוליד מבינתו והתבוננותו בגדולת ה' אהבה ויראה ותולדותיהן במוחו ותע- לומות לבו ואח"כ בבחי' התגלות לבו".

ולכאורה תמוה: כיון שד' אותיות שם הוי' דנפש האדם מתאימות לד' אותיות דשם הוי' (כ"י חלק הוי' עמו . . חלק משם הוי' ב"ה, וכנ"ל) – מהו טעם החי- לוק ביניהם, שההמשכה שע"י "מדותיו הקדושות" נרמזת בה"אור" של אות וי"ו, ואילו בנפש האדם, "ההמשכה מל-

המדות, אומר "חסד ורחמים" ושאר מדותיו הקדושות" – אבל מה גוגע ל- פרט מדת היסוד, "הסוף דהששה מדות"? ובפרט שלקמין בביאור ד' אותיות בנפש האדם, כשמוכיר ענין המדות, נקט "אהבה ויראה ותולדותיהן", הרי שמפרט רק עיקרי המדות, וא"כ גם כאן הו"ל לפרט"י "חסד וגבורה"¹² (ולא "הסוף דה- ששה מדות").

גם צע"ק לפ"ז לשון אדה"ז "מדת חס- דו וטובו" – "מדת" ל' יחיד, והרי ב"חסדו וטובו" כוונתו לשתי מדות, חסד ויסוד, והו"ל "מדות" (ל' רבים)?

(8) צע"ק הטעם שמפרט גם "רחמים". וראה שם פ"ח (פה, א, שם, ריש ע"ב) "ומדת חסדו ורחמנותו ושאר מדותיו . . מדת חסד ורחמים וכיוצא בהן". ואכ"מ.

(9) בסוף הפרק (צה, א).

(10) ראה תניא ח"א ספ"ג, "ושאר המדות כולן הן ענפי היראה והאהבה ותולדותיהן".

(11) אבל י"ל, דזה שמפרט "חסד" אינו רק מפני שהיא המדה הראשונה, אלא לפי שכאן בא לבאר ענין "ההמשכה מלמעלה למטה" הנעשה ע"י "מדותיו הקדושות", ועיקר ענין ההמשכה והגילוי הוא במדת החסד, שהרי זהו כל ענינה של מדת החסד – ענין ההשפעה, המשכה וגילוי [וענין ה"המשכה" שב"שאר מדותיו הקדושות" הוא מצד מדת החסד הכלולה בהן, וכידוע שמדת החסד "אזיל" עם כל המדות – ראה לקו"ת האזינו עו, ב (וש"ג). ועוד].

(12) או גם "תפארת" – ראה שער היחוד והא- מונה פ"ח (פה, א) "ומדת חסדו וגבורתו ורחמנותו ותפארתו הכלולה מחסדו וגבורתו וכן שאר מדו- תיו הקדושות".

(*) ועד"ז י"ל, דזה שמפרט בשער היחוד"א פ"ו שם רק "חסד (ורחמים)" הוא בהתאם להמשך דבריו שם "ועולם ע"י חסד יבנה . . כלי ולבוש לחסד זה".

(13) נדפס לקמן ע' 122.

(14) בסוף הפרק. וראה גם לקו"ת תצא לט, א.

שם, ג.